

спотворюють закладений в них смисл. І саме тлумачення конституційної норми повинно дати засоби до правильного її розуміння, для встановлення істинного смислу закону.⁶

По-п'яте, будь-який письмовий текст, в тому числі і текст Конституції, покликаний бути виразником того чи іншого смислу. У багатьох випадках один і той же текст об'єктивно спроможний бути носієм декількох смислів, оскільки може використовуватися різними суб'єктами для задоволення їх потреб. А тому той смисл, який "закладається" у письмове повідомлення його автором, і той, що вбачають у цьому повідомленні його читачі, можуть не збігатися.

Для забезпечення застосування приписів нормативних актів "відповідно до їх точного смислу" застосовується офіційне тлумачення.⁷

Слід зазначити, що здійснюючи офіційне тлумачення Конституції, Конституційний Суд України не повинен виходити за рамки норми, що тлумачиться. І якщо Конституцією передбачено необхідність врегулювання певних суспільних відносин законом, Конституційний Суд України повинен утримуватися від офіційного тлумачення відповідних норм Конституції до видання такого закону, щоб не зв'язувати законодавця в цих питаннях і не бути зв'язаним самому своїм рішенням.

З огляду на вищесказане, справедливим є положення про те, що "чи не найважливішою стадією застосування конституційних норм є їх тлумачення відповідними органами державної влади" і що "без офіційного тлумачення норм Конституції України, по суті, неможливо її існування".⁹

¹ Шабуров А.С. Теория государства и права. Под ред. Корельского В.М. и Первалова В.Д. – М., 1997. – С. 360.

² Тодька Ю.Н. Конституция Украины: проблемы теории и практики. – Х., 2000. – С.40.

³ Рабінович П.М. Права і свободи людини в Конституції України: герменевтичні проблеми реалізації та роль Конституційного Суду в їх розв'язанні. – С.107

⁴ Див. В.Шаповал. Теоретичні проблеми реалізації норм Конституції України // Право України. – 1997. - № 6. – С.4.; Тодька Ю.Н. Конституция Украины: Проблемы теории и практики. – Х., 2000. – С.385.

⁵ Рабінович П.М. Права і свободи людини в Конституції України: герменевтичні проблеми реалізації та роль Конституційного Суду в їх розв'язанні. С.108.

⁶ Див.Хабриева Т.Я.Правовая охрана Конституции. – Казань.,1995. – С.170.

⁷ Рабінович П.М.Офіційне тлумачення законодавства: герменевтичний аспект //Право України. – 2001. - №11. – С.23.

⁸ Див. Тихий В. Правотлумачення Конституційним Судом України та правова природа його рішень// Вісник Конституційного Суду України. – 2001. - №1. - С.64.

⁹ Шаповал В. Теоретичні пролеми реалізації норм Конституції //Право України. – 1997. - №6. – С.4,5.

О. Повалій,

студент юридичного факультету

Міжнародного Соломонова університету, м. Київ

ГАРАНТІЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ СУДДІВ

Історія і світова практика свідчать, що проблеми судової незалежності, судової етики і корупції в цій сфері завжди були предметом прискіпливої уваги. Вони не є суто національними чи такими, що притаманні тим чи іншим державам. Проте найбільш актуальними вони стають на переломних етапах створення і розвитку держави та її невід'ємних атрибутів.

Протягом останнього десятиріччя проходить досить складний процес трансформації України із тоталітарної держави в розвинену демократичну, соціальну країну, спроможну сприйняти найкращі, найдемократичніші здобутки цивілізованого світу в державотворенні.

Принцип незалежності суддів і судочинства має вирішальне значення для кожної демократичної країни. Цей принцип знайшов визнання і в Україні. Він відображений в Конституції України, Законі України "Про судоустрій України", Законі України "Про статус суддів".

Питання незалежності судової гілки влади є складним і спірним. В Україні з цього приводу існують певні проблеми.

Важливим питанням є питання здійснення державної влади. В Україні державна влада здійснюється за принципом її поділу на законодавчу, виконавчу і судову. Цей принцип закріплений в статті 6 Конституції України. Судова влада може повноцінно функціонувати лише за умови свого самостійного існування, тобто вона має бути вільною від будь-якого тиску з боку представників законодавчої і виконавчої влади. Але незалежна судова влада не всім потрібна. Її існування не відповідає інтересам багатьох владних структур, бо саме суд обмежує діяльність органів влади в тих випадках, коли їх дії не відповідають Конституції і Законам України. Суд є гарантом прав і свобод людини і громадянина, він розглядає порушення таких прав і свобод, відновлює їх. Відомо, що в нашій країні існує дуже багато порушень прав і свобод людини, в тому числі і з боку представників органів влади.

Як можна говорити про незалежність судової гілки влади від інших гілок, коли відповідно до Закону України "Про судоустрій" виконавча гілка влади здійснює сильний вплив на судову владу через кадрову політику і матеріально-технічне забезпечення. Міністерство юстиції України також вирішує питання щодо виплати заробітних плат, премій та інших видів виплат. Напряму з бюджету фінансуються Верховний і Конституційний Суд України, а постачанням коштів в інші суди відає знову ж таки Міністерство юстиції України.

Важливою складовою незалежного статусу суддів є кадрова незалежність, тобто формування суддівського корпусу в порядку, що унеможливив би неправомірний вплив на цей процес. Відповідно до Закону України "Про судоустрій України" судді місцевих судів обираються Верховною Радою України безстроково у порядку, встановленому законом. Судді місцевих судів, які вперше пройшли конкурсний відбір, призначаються Президентом України строком на п'ять років у порядку, встановленому законом. Апеляційні суди, які діють в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, складаються з обраних Верховною Радою України безстроково чи призначених Президентом України у межах п'ятирічного строку суддів. Вищі спеціалізовані суди складаються з обраних до них Верховною Радою України суддів.

Згідно із Законом України "Про статус суддів" добір кандидатів у судді здійснюється за результатами складання кваліфікаційного екзамену. Існують випадки, коли кваліфікаційні комісії неналежним чином оцінюють знання претендентів на суддівські посади. Такі факти мають місце насамперед через відсутність нормативної бази, що регулює механізм проведення кваліфікаційних іспитів.

Безумовно, велике значення мають моральні і особисті якості судді, тому вони повинні враховуватись при обранні на посаду судді. Але це питання не врегульовано в чинному законодавстві.

Багато уваги приділяється економічній незалежності суддів, тобто забезпеченню державою такого фінансування судової системи, яке б не спонукало суддів шукати побічних коштів чи брати хабара. Відповідно до статті 85 Конституції України до виключних повноважень Верховної Ради України належить затвердження Державного бюджету України та внесення змін в

нього; контроль за його виконанням; прийняття рішень щодо звіту про його виконання. Напряму з бюджету фінансуються Верховний Суд України, Конституційний Суд України та спеціальні суди. Міські та апеляційні суди фінансуються через Міністерство юстиції України. Таким чином, як Верховна Рада України, використовуючи свої бюджетні повноваження, так і Міністерство юстиції України, можуть використовувати суди в політичній боротьбі, впливати на суддів, в такий спосіб обмежувати їх незалежність.

Отже, наша судова система має стільки проблем, що здійснення незалежного і неупередженого правосуддя просто неможливе. Для того, щоб судова система України функціонувала належним чином, необхідно вирішити всі ці проблемні питання.

Необхідно обмежити вплив на суддів з боку представників законодавчої і виконавчої влади, вирішити питання фінансового забезпечення суддів і судів. Це можна зробити шляхом створення незалежного органу, підпорядкованого З'їзду суддів України, який відстоював би фінансові інтереси судів. З'їзд суддів має встановлювати скільки складають потреби судової системи. Враховуючи рішення З'їзду, створений орган має представляти інтереси судової системи, вносити пропозиції до Кабінету Міністрів України. Ці пропозиції повинні бути обов'язковими для Кабінету Міністрів при складанні проекту Державного бюджету України. Також витрати на утримання судової системи мають бути віднесені до захищених статей бюджету, тобто асигнування мають виділятися в повному обсязі, незалежно від надходжень запланованих доходів. Створений орган має розпоряджатися видатками, які передбачені на фінансування судової системи, а також контролювати виплату заробітних плат і премій суддям.

На сьогоднішній день не вирішено питання про особисті і моральні якості суддів. Необхідно на законодавчому рівні встановити яким моральним та особистим якостям повинен відповідати кандидат на посаду судді і приділяти належну увагу цим якостям при здійсненні добору.

Отже, зачекаємо. Можливо, держава нарешті зрозуміє, яке місце посідає незалежний суд. Нарешті зрозуміє, яке призначення суду, що означає для держави існування справедливого суду. І мабуть, зрозумівши проблему, держава зможе належним чином гарантувати незалежність судової влади.

Література

1. Скомороха В. *Окремі питання поділу влади, визначення державної та судової влади, незалежності судової влади* // Вісник Конституційного Суду України. - №1.- 2000. - с.56-67.
2. Євдокимов В. *Запобігання корупції серед суддів: правові проблеми* // Право України. - №5. - 1999. - с. 54- 57.
3. Кузнєцова Н.В. *А судьи кто?* // Государство и право. - № 8-9. - 1994. - с.128-135.
4. Мартиненко П.Ф. *Бюджет як чинник судової незалежності. Досвід Конституційного Суду України* // Вісник Конституційного Суду України. - №5-6. - 1998. - с.81-90.
5. *Монтеск'є Ш. О духе законов.* - М., 1999. - с.63.
6. *Притика Д. Судова незалежність: етика і проблеми корупції* // Право України.-№6. - 2000. - с.3-5.
7. *Продель, Гюнтер. Фемида бессильна.* - М., 1974.
8. *Романенков Н.С. Конфликтные ситуации: порядок и практика обращения в суд.* - М., 1996.
9. *Кларк, Лерой. Большое жури: использование политической власти и злоупотребление ею.* - М., 1978.
10. *Конституція України від 28 червня 1996 р.* (ВВР, 1996, №30, ст..141).
11. *Про Конституційний Суд України: Закон України* (ВВР,1996, №49, ст..272).
12. *Про Вищу раду юстиції: Закон України* (ВВР, 1998, №25, ст..146).
13. *Рішення Конституційного Суду України від 19 травня 1999 року № 4 рп/99 у справі про запити народних депутатів*// Вісник Конституційного Суду України.-№3. - 1999. - с.12-16
14. *Рішення Конституційного Суду України від 24 червня 1999 року №6 рп/99 у справі про фінансування судів* // Вісник Конституційного Суду України. - № 4. - 1999. - с.5-10.
15. *Про статус суддів: Закон України* // ВВР.- 1993.- №8.- ст.56.
16. *Про внесення змін до Закону України "Про статус суддів: Закон України* // ВВР.- 2001.- №33.- ст.180.
17. *Про судоустрій України: Закон УРСР* // ВВР.- 1981.- №24.- ст. 357.
18. *Про внесення змін до Закону України "Про судоустрій України": Закон України* // ВВР.- 2001.- №40.- ст.191.

А. Рыбаков,

*студент 2 курса юридического факультета
Чувашского государственного университета,
Российская Федерация, г. Чебоксары*

ПРОБЛЕМЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ИЗБИРАТЕЛЬНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА

Современная избирательная система России очень молода. Она формировалась в сложных условиях: во-первых, правовой вакуум 1993 года; во-вторых, отсутствие серьезных демократических традиций, - сделали избирательный закон 1994 года, во многом конъюнктурной мерой, реакцией властей на шок результатов выборов 1993 года. Эти факторы обусловили целый ряд проблемных моментов в избирательном законодательстве России: и концептуальных, и технических, исследование которых актуально в данный момент.

Правовые проблемы применения Интернет в избирательном процессе. Действующее законодательство не дает ни определения сайта, ни критериев его отнесения к СМИ. В то же время, на мой взгляд, законодательное приравнение сайта к СМИ существенно расширит возможности применения санкций за распространение недостоверной информации. Налицо пробел правового регулирования «сетевых СМИ». Поэтому: 1.Наряду с законом, регулирующим государственную политику в СЕТИ, необходимо принять закон об Интернете; 2.Нужно установить правила информационного обмена в сети Интернет; 3.Следует законодательно сформулировать ответственность участников сетевых отношений за нарушение закрепленных норм, а также предусмотреть способы доказывания и особенности «сетевых споров».

Юридические проблемы избирательного законодательства. 1.1.Создание института коллизионного права.

Многие нарушения в судах происходят оттого, что судьи не могут перестроиться или попросту не знают специфических избирательных норм. К тому же Конституционный Суд РФ и сам по себе присвоил право самолично решать определенные споры, хотя зачастую речь идет не о конституционности законов, а о коллизии, которую может рассматривать и Верховный Суд. У меня напрашивается вывод о необходимости создания института коллизионного права.